

Soyu Tehlikede Karasal Bir Yırtıcımız

Alaca Sansar

Okan Kocçigit

Türkiye, üzerinde bulunduğu coğrafya nedeniyle canlı çeşitliliğinin çok zengin olduğu bir ülke. Ülkemizin coğrafi yapısı çok çeşitli yaşam ortamlarının oluşmasının nedeni aynı zamanda. Yüksek dağlar, (küçük de olsa) buzullar, bozkırlar, geniş düzlükler, karışık yaprak döken ormanlar, yarı-ılıman yağmur ormanları, makilikler, mağara sistemleri gibi yaşam ortamları çok çeşitli canlılara ev sahipliği yapıyor. Ayrıca Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarının kesişme noktasında olan ülkemiz her üç kıtaya özgü canlıların giriş çıkış yapabileceği bir konumda. Bu durum canlı çeşitliliğini artıran başka bir etken. Canlı türlerinin zenginliği ülkemiz için büyük bir avantaj. Ancak soyu tehlikedeki canlı türlerinin sayısı da çok fazla. Biyolojik zenginliği tehdit eden bu durum için geniş koruma programları uygulayarak türleri ve yaşam alanlarını korumak zorundayız. Yaban hayatı

koruma programlarında çok önem verilmesi gereken konulardan biri türlerin geniş kitleler tarafından tanınmasını ve yaşama biçimlerinin bilinmesini sağlamak. Bunun için türleri tanıtan fotoğraf, yazı ve her çeşit medyanın türün tanıtılmasında çok önemli yeri var. Ülkemiz yaban hayatının tanınmasını sağlayacak, doğal ortamındaki türlere ait fotoğraflar daha önce çok fazla bulunmuyordu. Ancak son dönemlerde ülkemizde yaban hayatı fotoğrafçılığında çok iyi gelişmeler yaşanıyor. Önceleri yeterince ilgi olmaması ya da yeterli ekipman sağlanamaması gibi nedenlerle yaban hayvanı fotoğrafları yeterince çekilemiyordu. Şimdilerdeyse yaban hayatı araştırmacıları ve doğaseverlerce oldukça kaliteli fotoğraf çekimleri yapılıyor. Fotoğraf çekiminde en çok dikkat edilmesi gereken şey, yaban türlerinin yaşam alanlarını ya da yaşamlarını tehlikeye atacak eylemlerden

uzak durulması. Yaban hayatında yırtıcı türler, hem sayılarının azlığı hem de kendilerini çok iyi gizlemeleri nedeniyle fotoğraflanması en zor canlılardandır. Bu sayımızda soyları tehlike altındaki sansar türlerimizden alaca sansarı ve yaygın olarak bulunan kaya sansarını tanıtacağız.

Ülkemiz doğal hayatında yaşayan hayvanlar, tüm doğal ekosistemlerde olduğu gibi otçullar, etçiller ve heçiller olarak ayrılır. Dengeli bir ekosistemde etçillerin oranının yaklaşık % 20 olduğu kabul edilir. Bir ekosistemde etçillerin varlığı, o ekosistemin dengeli ve düzenli işlediğini gösterir. Çünkü etçillerin avlayabilecekleri otçullar (örneğin tavşan, fare vb), otçullar için de yeterli bitki örtüsü var demektir. Etçiller doğada zayıf, hasta ve genetik bakımdan daha zayıf bireyleri avlarlar. Bu sayede daha güçlü, hayatta kalma becerisi iyi gelişmiş bireyler üreye-

Menderes Atay

Menderes Atay

Menderes Atay

rek doğal popülasyonların daha sağlıklı olmasına katkıda bulunurlar. Bugün etçillerin yaşamını tehdit eden birçok etken var. Bunların en önemlisi tarımsal amaçlı kullanılan zehirli ilaçlar. Kemirici gibi küçük otçulların bu ilaçlardan etkilenmeleri, bunları avlayan etçilleri de dolaylı olarak etkiler.

Alaca Sansar

Alaca sansar renkleriyle diğer sansar türlerinden kolayca ayrılabilen, hantal görünümlü bir yırtıcı. Bilimsel adı *Vormela peregusna* olan alaca sansarın çok sayıda Türkçe adı var: Benekli kokarca, kutup tilkisi, kutup kedisi, yer köpeği.

Alaca sansarlar, yüksekliği 2000 metreye kadar olan yerlerde yaşayabiliyorlar. Daha çok kovuklarda bulunurlar. Toprakaltında kendi kazdıkları tünellere girdikleri de olur. Genelde yerde dolaşmalarına karşın ağaçlara da tırmanabilirler. Gündüzleri de geceleri de aktiftirler. Avlarını çoğunlukla küçük kemiriciler, kuşlar, kertenkeleler ve kurbağalar oluşturur. Ancak bazen kuş yumurtalarını da yerler. Yiyecek bulamadıkları zaman yerleşim yerlerinin yakınlarına kadar gelebilirler. Bu durumda kümes hayvanlarına çok zarar verebilirler.

Alaca sansarlar iki ayakları üzerinde durabilirler. Herhangi bir tehlike anındaysa kuyruklarını sırtlarına doğru büküp dişlerini gösterirler ve çığlığa benzer bir ses çıkarırlar. Ayrıca kuyruk bölgesinden pis bir koku da yayarlar. Üreme zamanı dışında tek olarak yaşarlar.

Namiik Kemal

Kaya Sansarı

Kaya sansarı, soyu alaca sansar kadar tehlikede olmayan diğer bir sansar türümüzdür. Kaya sansarı boynundaki beyaz benekle diğer sansar türlerinden kolayca ayrılır. Vücudunun kalan kısmının renkleri açık ya da gri kahverengi olur. Bilimsel adı *Martes foina* olan bu tür ülkemizde düz ve geniş ovaların dışında kalan hemen her yerde bulunabilir. Kayalık ve taşlık yerler, orman kenarları, yerleşim alanlarının yakınları başlıca yaşam alanıdır. Yüksekliği 3000 metreye kadar olan yerlerde yaşayabilir. Genellikle geceleri aktif olduğu biliniyor. Ancak gündüzleri de etkindir. Kemiriciler, kurbağalar, tavşanlar, böcekçiller, kuşlar ve sürüngenler başlıca besinlerini oluşturur. Yuvasını genellikle kaya aralarına yapar ve 12 yıl kadar yaşar.